

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/219708,Ogolnopolska-konferencja-naukowa-Ksieza-wladzy-ulegli-Duchowni-wspolpracujacy-z-.html>
01.03.2026, 14:51

Ogólnopolska konferencja naukowa „Księża władzy ulegli. Duchowni współpracujący z władzami komunistycznymi 1944-1989”, cz. 1 – Warszawa, 25-26 czerwca 2025

25-26 czerwca 2025 r. odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa „Księża władzy ulegli. Duchowni współpracujący z władzami komunistycznymi 1945-1989”, cz. 1.

25.06.2025

[Kościół Polscy księża](#)

Celem konferencji, realizowanej w ramach Centralnego Projektu Badawczego IPN „Władze komunistyczne wobec Kościołów i związków wyznaniowych 1944-1989”, było przedstawienie sytuacji księży współpracujących z władzami komunistycznym w całym okresie Polski „ludowej”, czyli w latach 1944-1989. Chodzi nie tylko o kapłanów, którzy podjęli tajną współpracę agenturalną z aparatem bezpieczeństwa, jako osobowe źródła informacji (informatorzy czy tajni współpracownicy), ale również o tych duchownych którzy prezentowali uległą wobec władz postawę, czy też byli aktywni w szeroko rozumianym ruchu tzw. księży-patriotów. Interesują nas zarówno portrety zbiorowe jak i prezentacja poszczególnych biografii czy też opis przebiegu współpracy danego kapłana z władzami.

Podstawowym założeniem konferencji i późniejszej publikacji o charakterze monografii wieloautorskiej było omówienie sposobu funkcjonowania, relacji z władzami wojewódzkimi oraz ordynariuszami i sufraganami diecezji księży współpracujących z władzami na poziomie centralnym i wojewódzkim. Celem było zaprezentowanie wspomnianej problematyki w jak najszerszym zakresie i we wszystkich najważniejszych regionach Polski. Oprócz tego omówione zostało w osobnych referatach podejście centralnych władz partyjnych oraz Episkopatu Polski do problemu aktywności wspomnianej grupy duchownych, która, jak należy pamiętać, stanowiła zdecydowaną mniejszość wśród księży.

Program konferencji

Dzień pierwszy – 25 czerwca 2025 r.

- 10.00 – Otwarcie konferencji

Panel I: 10.20-12.10

- godz. 10.20-10.40 – dr hab. Zbigniew Bereszyński, *Księża na usługach władz komunistycznych. Charakterystyka różnych form współpracy na przykładzie wybranych postaci z powiatu namysłowskiego*
- godz. 10.40-11.00 – ks. dr hab. Dominik Zamiatała prof. UKSW (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego), *Portret zbiorowy środowiska księży caritasowców*
- godz. 11.00-11.20 – prof. dr hab. Paweł Skibiński (Uniwersytet Warszawski), *Polski ruch „księży*

patriotów” - norma w ramach bloku sowieckiego czy odstępstwo od niej?

- godz. 11.20-11.40 – dr Karol Kubicki, *„Księża u Bieruta” – mit założycielski ruchu „księży-patriotów”. Portret zbiorowy „grupy inicjatywnej”*
- godz. 11.40-12.10 – dyskusja
- godz. 12.10-12.30 – przerwa na kawę

Panel II: 12:30-14.30

- godz. 12.30-12.50 – ks. dr Paweł Kostrzewski (Instytut Wyższych Studiów Teologicznych w Częstochowie), *Księża caritasowcy w diecezji częstochowskiej. Portret zbiorowy*
- godz. 12.50-13.10 – dr Zbigniew Stanuch (Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Szczecinie), *Środowisko „księży patriotów” w województwie szczecińskim (1949-1956). Zarys problematyki*
- godz. 13.10-13.30 – dr Rober Kolasa (Wyższa Szkoła Kadr Menedżerskich w Koninie), *Portret wspólny „księży patriotów” województwa poznańskiego*
- godz. 13.30-13.50 – Robert Szarejko, *Działalność księży w ruchu obrońców pokoju w latach 1950-1953*
- godz. 13.50-14.10 – dr Krzysztof Andrzej Kierski (Instytut Pamięci Narodowej Delegatura w Olsztynie), *Lojalny wobec władz państwowych – ks. Stefan Biskupski, rządcą diecezji warmińskiej*
- godz. 14.10-14.30 – dyskusja
- godz. 14.30-15.10 – przerwa

Panel III: 15.10-17.00

- godz. 15.10-15.30 – ks. prof. dr hab. Józef Marecki (Instytut Pamięci Narodowej w Warszawie), *Ksiądz Stanisław Skorodecki – informator/źródło „Krystyna”, „Ptaszyńska”*
- godz. 15.30-15.50 – dr hab. Rafał Łatka prof. UKSW (Instytut Pamięci Narodowej w Warszawie), *Stachanowiec wśród księżywskich donosicieli. Ojciec Krzysztof Dominik Michałowski: agent/informator „Franek”; TW ps. „Włodek”, „Michał”, „Marek”, „Robert”*
- godz. 15.50-16.10 – dr hab. Ryszard Gryz prof. UJK (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach), *Agent „Iwa”. Ksiądz Leonarda Świdorskiego współpraca z władzami komunistycznymi*
- godz. 16.10-16.30 – dr hab. Leszek Zygmier prof. PANS (Państwowa Akademia Nauk Stosowanych im. Ignacego Mościckiego w Ciechanowie), *Ks. Aleksander Policiewicz – żołnierz podziemia, „ksiądz patriota”, tajny współpracownik aparatu bezpieczeństwa*
- godz. 16.30-17.00 – dyskusja
- godz. 17.00-17.20 – przerwa na kawę

Panel IV: 17.20-19.00

- godz. 17.20-17.40 – dr Daniel Gucewicz (Instytut Pamięci Narodowej w Gdańsku), dr Leszek Molendowski (Muzeum Gdańskie), *Oliwski bąk, czyli ks. Antoni Baciński (1917-1987), pierwszy rektor Biskupiego Seminarium Duchownego w Gdańsku-Oliwie, jako tajny współpracownik Służby Bezpieczeństwa*
- godz. 17.40-18.00 – dr Krzysztof Busse (Instytut Pamięci Narodowej Delegatura w Radomiu), *Anatomia osaczania: o. Sylwester Niewiadomy – więzień, prowincjał, donosiciel*
- godz. 18.00-18.20 – Mateusz Szłapka (Instytut Pamięci Narodowej Delegatura w Bydgoszczy), *Kapelani Generalnego Dziekanatu WP jako przykład duchownych współpracujących z władzami komunistycznymi*
- godz. 18.20-18.40 – dr Artur Kuprianis (Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Łodzi), *Świadomy wybór. Dzieje współpracy ks. płk. Floriana Klewiado ze Służbą Bezpieczeństwa (1969-1989)*

- godz. 18.40-19.00 – dyskusja
- godz. 19.00 – zamknięcie I dnia konferencji

Dzień drugi – 26 czerwca 2025 r.

Panel V: 10.00-12.10

- godz. 10.00-10.20 – ks. dr hab. Grzegorz Sokołowski (Archiwum Archidiecezjalne we Wrocławiu), *Ordynariusz Wrocławski ks. Kazimierz Lagosz – problem dla Kościoła, problem dla władzy*
- godz. 10.20-10.40 – Tomasz Nocoń (Uniwersytet Śląski w Katowicach), *Działania wikariusza kapitulnego ks. Jana Piskorza w diecezji katowickiej w świetle telegramu ks. Michała Lewka ze zbiorów Apostolskiego Archiwum Watykańskiego*
- godz. 10.40-11.00 – Piotr Pietryga (Szkoła Główna Mikołaja Kopernika, Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie), *Ks. Edmund Konarski (1870-1951) – leciwy kapłan u początków działalności Głównej Komisji Księży przy ZBoWiD*
- godz. 11.00-11.20 – dr Jan Hlebowicz (Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Gdańsku), *Ksiądz komunista? Propaństwowa działalność ks. Alfonsa Sarracha*
- godz. 11.20-11.40 – dr hab. Łucja Marek (Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Krakowie), *„Uchodzi za księdza pozytywnego” a „szykanowany był przez reakcyjny kler i hierarchię kościelną”. Jawna i tajna (współ)praca ks. Anatola Boczka*
- godz. 11.40-12.10 – dyskusja
- godz. 12.10-12.30 – przerwa na kawę

Panel VI: 12.30-14.20

- godz. 12.30-12.50 – dr hab. Elżbieta Wojcieszek (Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Poznaniu), *Ks. Edmund Lewandowski (1897-1976) - proboszcz z wielkopolskich Pniew - wieczerzewodniczący Głównej Komisji Księży przy Związku Bojowników o Wolność i Demokrację - stadium przypadku.*
- godz. 12.50-13.10 – dr hab. Jan Koteluk (Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Czerwieńsku), Krzysztof Mazur (Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Poznaniu), *Ks. Ludwik Mucha (1904-1962). Były kapelan hubalczyków, jako propagandowa forpochta zielonogórskich „księży-patriotów”*
- godz. 13.10-13.30 – Marcin Sanak, (Archiwum Polskiej Prowincji Dominikanów w Krakowie), *Dominikański „ksiądz-patriota” – o. Sebastian Młodecki OP (1891-1967)*
- godz. 13.30-13.50 – ks. dr hab. Jarosław Wąsowicz (Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej), *TW „Gramasz”. Przypadek ks. Eugeniusza Szmyta SDB*
- godz. 13.50-14.20 – dyskusja
- godz. 14.20-15.00 – przerwa

Panel VII: 15.00-17.10

- godz. 15.00-15.20 – dr Przemysław Misołek (Muzeum Regionalne w Jaśle im. dr. Stanisława Kadyiego), *Ksiądz Władysław Czyżewski – działacz organizacji podziemnej, więzień sowieckich łagrów i tajny współpracownik Służby Bezpieczeństwa*
- godz. 15.20-15.40 – dr hab. Jarosław Durka prof. UK (Uniwersytet Kaliski), *Współpraca ks. Ksawerego Franciszka Sokołowskiego (1939-2015) z Częstochową z aparatem bezpieczeństwa PRL*
- godz. 15.40-16.00 – dr hab. Krzysztof Sychowicz (Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Białymstoku), *Ks. Józef Biernacki, życiorys złożony*

- godz. 16.00-16.20 – dr Wojciech Łukaszewski (Ostrołęckie Towarzystwo Naukowe im. Adama Chętnika w Ostrołęce), *Ksiądz Tadeusz Niestępski – tajny współpracownik i ksiądz patriota*
- godz. 16.20-16.40 – dr Paweł Glugla, *„Jestem intruzem i Janem bez ziemi”. Kontakty agenturalne ks. dr. Jana Kasztelana CM (TW „Ikar”) z aparatem bezpieczeństwa w latach 1964-1971*
- godz. 16.40-17.10 – dyskusja
- godz. 17.10-17.30 – przerwa na kawę

Panel VIII: 17.30-19.20

- godz. 17.30-17.50 – dr hab. Rafał Łatka prof. UKSW (Instytut Pamięci Narodowej w Warszawie), *Donosiciel, pedofil, biblista, asystent kościelny „Więzi” i kłamca – ks. Michał Czajkowski długoletni informator i tajny współpracownik aparatu bezpieczeństwa o ps. Jankowski*
- godz. 17.50-18.10 – dr Ewelina Ślęzak (Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Łodzi), *Wikariusz generalny diecezji łódzkiej a Służba Bezpieczeństwa. Analiza relacji ks. Jana Żdżarskiego z bezpieką w kontekście sprawy dyscyplinarnej mjr. Bolesława Kiszyckiego*
- godz. 18.10-18.30 – dr hab. Mariusz Krzysztofiński (Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie), *Wykorzystanie agentury w działaniach dezintegracyjnych przez Departament IV MSW – casus ks. Zbigniewa Bonawentury Froga*
- godz. 18.30-18.50 – dr Grzegorz Majchrzak (Instytut Pamięci Narodowej w Warszawie), *Ksiądz Henryk Jankowski – informator, agent wpływu, gracz czy gaduła?*
- godz. 18.50-19.20 – dyskusja
- godz. 19.20 – zamknięcie konferencji

KONFERENCJA NAUKOWA

KSIEŻA WŁADZY ULEGLI

DUCHOWNI WSPÓŁPRACUJĄCY Z WŁADZAMI KOMUNISTYCZNYMI
1944–1989, CZ. I

DZIEŃ I – 25 CZERWCA 2025

10.00 Otwarcie konferencji

10.20–12.10 PANEL I

10.20–10.40 **Dr hab. Zbigniew Bereszyński**

Księża na usługach władz komunistycznych. Charakterystyka różnych form współpracy na przykładzie wybranych postaci z powiatu namysłowskiego

10.40–11.00 **Ks. dr hab. Dominik Zamiatą prof. UKSW**

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
Portret zbiorowy środowiska księży caritasowców

11.00–11.20 **Prof. dr hab. Paweł Skibiński**

Uniwersytet Warszawski
Polski ruch „księży patriotów” – norma w ramach bloku sowieckiego czy odstępstwo od niej?

11.20–11.40 **Dr Karol Kubicki**

„Księża u Bieruta” – mit założycielski ruchu „księży patriotów”. Portret zbiorowy „grupy inicjatywnej”

11.40–12.10 Dyskusja

12.10–12.30 Przerwa

12.30–14.30 PANEL II

12.30–12.50 **Ks. dr Paweł Kostrzewski**

Instytut Wyższych Studiów Teologicznych w Częstochowie
Księża caritasowcy w diecezji częstochowskiej. Portret zbiorowy

12.50–13.10 **Dr Zbigniew Stanuch**

Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Szczecinie
Środowisko „księży patriotów” w województwie szczecińskim (1949–1956). Zarys problematyki

13.10–13.30 **Dr Rober Kolasa**

Wyższa Szkoła Kadr Menedżerskich w Koninie
Portret wspólny „księży patriotów” województwa poznańskiego

13.30–13.50 **Robert Szarejko**

Działalność księży w ruchu obrońców pokoju (1950–1953)

13.50–14.10 **Dr Krzysztof Andrzej Kierski**

Instytut Pamięci Narodowej Delegatura w Olsztynie
Łojalny wobec władz państwowych – ks. Stefan Biskupski, rządcą diecezji warmińskiej

14.10–14.30 Dyskusja

14.30–15.10 Przerwa

15.10–17.00 PANEL III

- 15.10–15.30 Ks. prof. dr hab. Józef Marecki**
Instytut Pamięci Narodowej w Warszawie
Ksiądz Stanisław Skorodecki – informator/źródło „Krystyna”, „Ptaszyńska”
- 15.30–15.50 Dr hab. Rafał Łatka prof. UKSW**
Instytut Pamięci Narodowej w Warszawie
Stachanowiec wśród księżowskich donosicieli. Ojciec Krzysztof Dominik Michałowski – agent/informator „Franek”; TW ps. „Włodek”, „Michał”, „Marek”, „Robert”
- 15.50–16.10 Dr hab. Ryszard Gryz prof. UJK**
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
Agent „Iwa”. Ksiądz Leonarda Świdorskiego współpraca z władzami komunistycznymi
- 16.10–16.30 Dr hab. Leszek Zygmunt prof. PANS**
Państwowa Akademia Nauk Stosowanych im. Ignacego Mościckiego w Ciechanowie
Ks. Aleksander Policzewicz – żołnierz podziemia, ksiądz patriota, tajny współpracownik aparatu bezpieczeństwa
- 16.30–17.00** Dyskusja
- 17.00–17.20** Przerwa

17.20–19.00 PANEL IV

- 17.20–17.40 Dr Daniel Gucewicz**
Instytut Pamięci Narodowej w Gdańsku
Dr Leszek Molendowski
Muzeum Gdańskie
Oliwski błąd, czyli ks. Antoni Baciński (1917–1987), pierwszy rektor Biskupiego Seminarium Duchownego w Gdańsku-Oliwie jako tajny współpracownik Służby Bezpieczeństwa
- 17.40–18.00 Dr Krzysztof Busse**
Instytut Pamięci Narodowej Delegatura w Radomiu
Anatomia osaczenia: o. Sylwester Niewiadomy – więzień, prowincjał, donosiciel
- 18.00–18.20 Mateusz Szłapka**
Instytut Pamięci Narodowej Delegatura w Bydgoszczy
Kapelani Generalnego Dziekanatu WP jako przykład duchownych współpracujących z władzami komunistycznymi
- 18.20–18.40 Dr Artur Kuprianis**
Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Łodzi
Świadomy wybór: Dzieje współpracy ks. płk. Floriana Klewiado ze Służbą Bezpieczeństwa (1969–1989)
- 18.40–19.00** Dyskusja

DZIEŃ II – 26 CZERWCA 2025

10.00–12.10 PANEL V

10.00–10.20 Ks. dr hab. Grzegorz Sokołowski

Archiwum Archidiecezjalne we Wrocławiu

Ordynariusz Wrocławski ks. Kazimierz Lagosz – problem dla Kościoła, problem dla władzy

10.20–10.40 Tomasz Nocoń

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Działania wikariusza kapitulnego ks. Jana Piskorza w diecezji katowickiej w świetle telegramu

ks. Michała Lewka ze zbiorów Apostolskiego Archiwum Watykańskiego

10.40–11.00 Piotr Pietryga

Szkoła Główna Mikołaja Kopernika, Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie

Ks. Edmund Konarski (1870–1951) – leciwy kapłan u początków działalności Głównej Komisji Księżych przy ZBoWiD

11.00–11.20 Dr Jan Hlebowicz

Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Gdańsku

Ksiądz komunista? Propaństwowa działalność ks. Alfonsa Sarracha

11.20–11.40 Dr hab. Łucja Marek

Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Krakowie

„Uchodzi za księdza pozytywnego” a „szykanowany był przez reakcyjny kler i hierarchię kościelną”

Jawna i tajna (współ)praca ks. Anatola Bocзка

11.40–12.10 Dyskusja

12.10–12.30 Przerwa

12.30–14.20 PANEL VI

12.30–12.50 Dr hab. Elżbieta Wojcieszek

Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Poznaniu

Ks. Edmund Lewandowski (1897–1976) – proboszcz z wielkopolskich Pniew – wiceprzewodniczący

Głównej Komisji Księżych przy Związku Bojowników o Wolność i Demokrację – studium przypadku.

12.50–13.10 Dr hab. Jan Koteluk

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Czerwieńsku

Krzysztof Mazur

Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Poznaniu

Ks. Ludwik Mucha (1904–1962). Były kapelan hubalczyków, jako propagandowa forpochta zielonogórskich „księży-patriotów”

13.10–13.30 Marcin Sanak

Archiwum Polskiej Prowincji Dominikanów w Krakowie

Dominikański „ksiądz-patriota” – o. Sebastian Młodecki OP (1891–1967)

13.30–13.50 Ks. dr hab. Jarosław Wąsowicz

Archiwum Salezjańskie Inspektorii Północnej

TW „Gramsz”. Przypadek ks. Eugeniusza Szmyta SDB

13.50–14.20 Dyskusja

14.20–15.00 Przerwa

15.00–17.10 PANEL VII

15.00–15.20 Dr Przemysław Misolek

Muzeum Regionalne w Jasle im. dr. Stanisława Kadyiego
Ksiądz Władysław Czyżewski – działacz organizacji podziemnej, więzień sowieckich łagrów i tajny współpracownik Służby Bezpieczeństwa

15.20–15.40 Dr hab. Jarosław Durka prof. UK

Uniwersytet Kaliski
Współpraca ks. Ksawerego Franciszka Sokołowskiego (1939–2015) z Częstochowy z aparatem bezpieczeństwa PRL

15.40–16.00 Dr hab. Krzysztof Sychowicz

Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Białymstoku
Ks. Józef Biernacki, życiorys złożony

16.00–16.20 Dr Wojciech Łukaszewski

Ostrołęckie Towarzystwo Naukowe im. Adama Chętnika w Ostrołęce
Ksiądz Tadeusz Niestępski – tajny współpracownik i „ksiądz patriota”

16.20–16.40 Dr Paweł Gługla

„Jestem intruzem i Janem bez ziemi”. Kontakty agenturalne ks. dr. Jana Kasztelana CM (TW „Ikar”) z aparatem bezpieczeństwa (1964–1971)

16.40–17.10 Dyskusja

17.10–17.30 Przerwa

17.30–19.20 PANEL VIII

17.30–17.50 Dr hab. Rafał Łatka prof. UKSW

Instytut Pamięci Narodowej w Warszawie
Donosiciel, pedofil, biblista, asystent kościelny „Więzi” i kłamca – ks. Michał Czajkowski długoletni informator i tajny współpracownik aparatu bezpieczeństwa o ps. Jankowski

17.50–18.10 Dr Ewelina Ślęzak

Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Łodzi
Wikariusz generalny diecezji łódzkiej a Służba Bezpieczeństwa. Analiza relacji ks. Jana Żdźarskiego z bezpieką w kontekście sprawy dyscyplinarnej mjr. Bolesława Kiszyckiego

18.10–18.30 Dr hab. Mariusz Krzysztofiński

Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie
Wykorzystanie agentury w działaniach dezintegracyjnych przez Departament IV MSW – casus ks. Zbigniewa Bonawentury Froga

18.30–18.50 Dr Grzegorz Majchrzak

Instytut Pamięci Narodowej w Warszawie
Ksiądz Henryk Jankowski – informator, agent wpływu, gracz czy gaduła?

18.50–19.20 Dyskusja

19.20 Zamknięcie konferencji

Pliki do pobrania

[Ogólnopolska konferencja naukowa „Księża władzy ulegli. Duchowni współpracujący z władzami komunistycznymi 1944-1989”, cz. 1 - Warszawa, 25-26 czerwca 2025 - program \(pdf, 4.56 MB\)](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Warszawa

Centrala

Kościół

Konferencja naukowa